

Προστατεύοντας την ιδιωτική ζωή των ατόμων

«Η εξ' αποστάσεως εργασία παρουσιάζει μοναδικές προκλήσεις για την ιδιωτικότητα των εργαζομένων. Σε αντίθεση με τα ελεγχόμενα περιβάλλοντα των γραφείων, τα γραφεία στο σπίτι διαφέρουν σημαντικά ως προς τις υποδομές, τη φυσική ασφάλεια και την αξιοπιστία του δικτύου.

Η ιδιωτική ζωή των εργαζομένων περιλαμβάνει τις προσωπικές τους δραστηριότητες, τις σχέσεις, και την επικοινωνία που πραγματοποιούνται εκτός του χώρου εργασίας (Ranc, 2020). Η έννοια αυτή προστατεύεται από διάφορα νομικά πλαίσια, με πιο χαρακτηριστικό το Άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, το οποίο εγγυάται το δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής. Στο εργασιακό πλαίσιο, αυτό το δικαίωμα επεκτείνεται και στις προσωπικές επικοινωνίες και δραστηριότητες, ακόμη και κατά τη διάρκεια των ωρών εργασίας, εφόσον δεν παρεμποδίζουν την επαγγελματική απόδοση (Markham, 2024). Το γαλλικό νομικό σύστημα, για παράδειγμα, αναγνωρίζει αυτή τη διάκριση, επιτρέποντας στους εργοδότες την πρόσβαση σε επαγγελματικά αρχεία αλλά όχι σε προσωπικά χωρίς συναίνεση ή συγκεκριμένη νομική αιτιολόγηση.

Είναι πολύ σημαντικό να διασφαλίζεται η προστασία των προσωπικών δεδομένων και της ιδιωτικότητας των εργαζομένων, είτε εργάζονται με φυσική παρουσία είτε εξ' αποστάσεως. Ωστόσο, η προστασία των δεδομένων φαίνεται να γίνεται πιο σύνθετη σε περιβάλλοντα εξ' αποστάσεως εργασίας, καθώς οι οργανισμοί ενδέχεται να μην διαθέτουν πλήρη πληροφόρηση ή πρόσβαση στις μεθόδους σύνδεσης των εργαζομένων.

Στο πλαίσιο αυτό, μελέτη της IBM Security (2022) ανέδειξε ότι το 83% των οργανισμών υπέστησαν περισσότερες από μία παραβιάσεις δεδομένων, με την εξ' αποστάσεως εργασία να συμβάλλει στην αύξηση του κόστους αυτών των παραβιάσεων. Οι κίνδυνοι προέρχονται από ευπάθειες στα οικιακά δίκτυα, μη κρυπτογραφημένες επικοινωνίες, και την αυξανόμενη χρήση προσωπικών συσκευών (BYOD – Bring Your Own Device), οι οποίες συχνά βρίσκονται εκτός του ελέγχου των τμημάτων πληροφορικής των εταιρειών. Σε αυτό το αποκεντρωμένο περιβάλλον, η προστασία της ιδιωτικότητας των εργαζομένων καθίσταται τόσο τεχνική όσο και ηθική επιταγή.

Προκλήσεις στην προστασία της ιδιωτικής ζωής των εργαζομένων στην υβριδική και εξ' αποστάσεως εργασία

Η εξ' αποστάσεως εργασία παρουσιάζει μοναδικές προκλήσεις για την ιδιωτικότητα των εργαζομένων. Σε αντίθεση με τα ελεγχόμενα περιβάλλοντα των γραφείων, τα γραφεία στο σπίτι διαφέρουν σημαντικά ως προς τις υποδομές, τη φυσική ασφάλεια και την αξιοπιστία του δικτύου. Οι εργαζόμενοι ενδέχεται να χρησιμοποιούν μη ασφαλείς συνδέσεις Wi-Fi, να μην εγκαθιστούν τακτικές ενημερώσεις λογισμικού ή ακόμη και να μοιράζονται τον χώρο εργασίας τους με άλλα άτομα, αυξάνοντας τον κίνδυνο τυχαίας διαρροής δεδομένων.

Η αυξανόμενη χρήση εργαλείων παρακολούθησης και επίβλεψης της παραγωγικότητας, όπως καταγραφείς πληκτρολογίου (keystroke loggers), επιτήρηση μέσω κάμερας ή προγράμματα ανίχνευσης της χρήσης εφαρμογών, έχει πυροδοτήσει έντονες συζητήσεις.

Παρόλο που τέτοια εργαλεία μπορεί να εξυπηρετούν διοικητικούς σκοπούς, συχνά παραβιάζουν τα όρια της προσωπικής ιδιωτικότητας — ιδίως όταν οι άνθρωποι εργάζονται από χώρους όπου συνυπάρχουν η προσωπική και η επαγγελματική τους ζωή.

Όπως απεικονίζεται στην παρακάτω εικόνα, τα περιβάλλοντα εξ' αποστάσεως εργασίας συχνά περιλαμβάνουν πολλαπλές συσκευές, εφαρμογές που βασίζονται στο cloud και συνδέσεις σε μη ασφαλή δίκτυα — στοιχεία που αποτελούν πιθανούς φορείς παραβίασης της ιδιωτικότητας.

Η ακαδημαϊκή βιβλιογραφία έχει εξετάσει διεξοδικά τις επιπτώσεις της εξ' αποστάσεως εργασίας στην ιδιωτικότητα των εργαζομένων.

Ένα σημαντικό ζήτημα είναι η παραβίαση των ορίων μεταξύ προσωπικής και επαγγελματικής ζωής, γεγονός που υπονομεύει το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή όπως αυτό προστατεύεται από το Άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Σύμφωνα με τους Ajunwa et al. (2017), η επίβλεψη των εργαζομένων στην ψηφιακή εποχή εγείρει σοβαρά ζητήματα αυτονομίας και αξιοπρέπειας, ιδιαίτερα όταν η επιτήρηση συνεχίζεται και εκτός των κανονικών ωρών εργασίας. Παρομοίως, η θεωρία της «ακεραιότητας ανάλογα με το πλαίσιο» (contextual integrity) της Nissenbaum (2004) υποστηρίζει ότι παραβιάσεις ιδιωτικότητας προκύπτουν όταν η ροή δεδομένων αποκλίνει από το αναμενόμενο πλαίσιο — κάτι που συμβαίνει συχνά σε σενάρια εξ' αποστάσεως εργασίας.

Λύσεις και προτάσεις για Διοικητικά Στελέχη και στελέχη Ανθρώπινου Δυναμικού

Η αντιμετώπιση της ιδιωτικότητας των εργαζομένων σε εξ' αποστάσεως και υβριδικά περιβάλλοντα απαιτεί μια στρατηγική προσέγγιση που να εξισορροπεί τον λειτουργικό έλεγχο με τον σεβασμό των ατομικών δικαιωμάτων. Ακολουθούν ορισμένες βασικές συστάσεις για επαγγελματίες του Ανθρώπινου Δυναμικού και διοικητικά στελέχη:

1

Ανάπτυξη σαφών και διαφανών πολιτικών

Βεβαιωθείτε ότι κάθε μορφή συλλογής δεδομένων ή επίβλεψης είναι

ρητά καταγεγραμμένη, τεκμηριωμένη, και γνωστοποιημένη. Οι εργαζόμενοι/ες πρέπει να ενημερώνονται σχετικά με το ποια δεδομένα συλλέγονται, πώς αποθηκεύονται, ποιες/ες έχει πρόσβαση σε αυτά, και για ποιο σκοπό.

2

Εφαρμογή της αρχής της ελαχιστοποίησης δεδομένων

Συλλέγετε μόνο τα απολύτως απαραίτητα δεδομένα για την επίτευξη σαφώς καθορισμένων στόχων. Αποφύγετε παρεμβατικές πρακτικές, όπως η ενεργοποίηση κάμερας ή η παρακολούθηση μέσω GPS, εκτός εάν είναι απολύτως απαραίτητες και υπάρχει ρητή συγκατάθεση.

3

Ενίσχυση των υποδομών πληροφορικής και ασφάλειας

Επενδύστε σε ασφαλή VPN, προστασία τελικών σημείων (endpoint security), έλεγχο ταυτότητας πολλαπλών παραγόντων (multi-factor authentication), και κρυπτογραφημένες επικοινωνίες. Ενθαρρύνετε τακτικές ενημερώσεις και παρέχετε υποστήριξη για τη διαμόρφωση των οικιακών γραφείων.

4

Σεβασμός ορίων και εξισορρόπηση επαγγελματικής και προσωπικής ζωής

Αποφύγετε την παρακολούθηση εκτός των συμφωνημένων ωρών εργασίας. Δώστε ευελιξία και επικεντρωθείτε στα αποτελέσματα αντί στην διαρκή ορατότητα. Εφαρμόστε πολιτική «δικαιώματος αποσύνδεσης» για την προστασία της ευημερίας των εργαζομένων.

5

Εκπαίδευση διοικητικών στελεχών σε ηγετικές δεξιότητες σεβασμού της ιδιωτικότητας

Εξοπλίστε τους επικεφαλής ομάδων με τη γνώση και τα εργαλεία που χρειάζονται για να καλλιεργούν κουλτούρες βασισμένες στην εμπιστοσύνη και όχι στον έλεγχο. Σύμφωνα με το CIPD (2022), το στυλ ηγεσίας επηρεάζει σημαντικά το πώς γίνονται αντιληπτά και σεβαστά τα μέτρα προστασίας της ιδιωτικότητας.

6

Διενέργεια τακτικών αξιολογήσεων αντικτύπου στην ιδιωτικότητα

Αξιολογήστε τον αντίκτυπο νέων τεχνολογιών ή διαδικασιών στην ιδιωτικότητα των εργαζομένων πριν από την εφαρμογή τους. Συμπεριλάβετε τους εργαζομένους/ες στη διαδικασία διαβούλευσης ώστε να διασφαλίσετε διαφάνεια και συλλογική ευθύνη.

Προτεινόμενες πηγές

Βίντεο

- "The Right to Disconnect from work" - A comprehensive overview of the legal and ethical considerations surrounding employees' right to disconnect and protect their private lives. https://multimedia.europarl.europa.eu/en/video/the-right-to-disconnect-from-work_N01-AFPS-210119-RTDI

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Ajunwa, I., Crawford, K. and Schultz, J., 2017. Limitless worker surveillance.
- Bai, A., & Vahedian, M. (2023). Beyond the Screen: Safeguarding Mental Health in the Digital Workplace Through Organizational Commitment and Ethical Environment. arXiv. arxiv.org.
- Choudhury, P., Larson, B. Z., and Foroughi, C., 2021. Is it time to let employees work from anywhere? Harvard Business Review. [online] Available at: <https://hbr.org/2021/08/is-it-time-to-let-employees-work-from-anywhere>.
- Markham, I. (2024). Employee Data: 5 Ways to Tighten Security to Shore Up Trust. The Wall Street Journal.
- Nissenbaum, H., 2004. *Privacy as contextual integrity*. Washington Law Review, 79(1), pp.119-157. <https://digitalcommons.law.uw.edu/wlr/vol79/iss1/10/>.
- Ranc, S. (2020). Respect for personal life in the workplace during working hours: the inspection of employee computer files. *Revue de droit comparé du travail et de la sécurité sociale*. California Law Review, 105(3), pp.735-776. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2746211>.